

Crna Gora

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove

AFRIČKA KUGA SVINJA

**biosigurnost na
gazdinstvima**

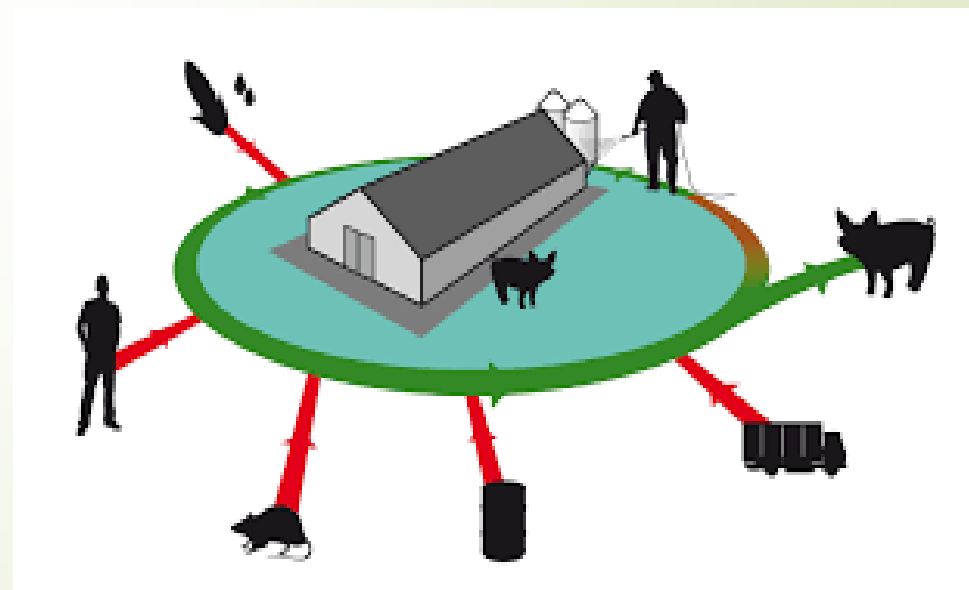

Otpornost virusa afričke kuge svinja u različitim uslovima sredine

- Meso sa kostima, bez kostiju i mljeveno meso 105 dana
- Usoljeno meso 182 dana
- Kuvano meso (minimalno 30 minuta na 70°C) 0 dana
- Suvo meso 300 dana
- Dimljeno meso bez kostiju 30 dana
- Smrznuto meso 1 000 dana
- Rashlađeno meso 110 dana
- Iznutrice 105 dana
- Koža/Mast (čak i sušene) 300 dana
- Krv čuvana na 4°C 18 mjeseci
- Feces na sobnoj temperaturi 11 dana
- Skorela krv 15 nedelja
- Kontaminirani objekti za držanje svinja 1 mesec

Biosigurnosne mjere

- Primjena mjera koje smanjuju rizik od unošenja, pojave i širenja bolesti životinja!
- na svakom koraku duž lanca proizvodnje i trgovine kao što su gazdinstva, stočna pijaca, klanice, transport životinja itd.

Biosigurnost određuje oboljelu populaciju

- ▶ Baltičke zemlje: divlje svinje.
- ▶ Balkanske zemlje: mješovito domaće i divlje svinje, CG divlje svinje

Biosigurnosne mjere

- Naredba za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje zarazne bolesti afrička kuga svinja (Sl. list CG;, br. 19/2024)
- Članovima 1, 2 i 3 ove naredbe propisane su mjere na gazdinstvima sa domaćim svinjama koje su obavezni da sprovode džaoci svinja.

Stavljanje ograde

Ograđivanje prevenira divlje svinje i druge životinje u potrazi za hranom da priđu blizu mesta gde su svinje smeštene.

Ograničeni pristup

Sprečavanje posetioca da ulaze na farmu u delu gde se drže svinje.

Nema deljenja alata

Ne deliti opremu sa drugim farmama.

Biosigurnosne mjere

I. Mjere na gazdinstvima sa domaćim svinjama - Član 1

Radi sprečavanja pojave i ranog otkrivanja unosa virusa afričke kuge svinja kod domaćih svinja, sprovode se sljedeće mjere:

1) zabranjeno je držanje domaćih svinja na pašnjaku i ispuštanje svinja na otvoreni prostor, osim ako se svinje drže u prostoru ograđenom dvostrukom ogradom na način da je unutrašnja ograda izgrađena od odgovarajućeg materijala kojeg nije moguće podizati niti savijati od tla, najmanje visine 120 cm, a ukoliko se koristi mreža, otvori mreže moraju biti veličine koja onemogućuje izlazak najmanje kategorije svinja van ograde, a spoljašnja ograda mora biti postavljena na udaljenosti ne manjoj od 30 cm, a ne većoj od 50 cm od unutrašnje ograde, najmanje visine 80 cm; s tim da dvostruka ograda mora biti postavljena prije ispuštanja svinja na otvoreni prostor;

2) zabrana korišćenja pomija u ishrani životinja;

3) držalac svinja je dužan da:

- vrši provjeru zdravstvenog i brojnog stanja svinja na gazdinstvu, najmanje jednom u toku 24 sata i da redovno ažurira registar gazdinstva svinja i podatke o promjenama na gazdinstvu dostavlja nadležnoj veterinarskoj ambulanti, na način i u rokovima propisanim posebnim propisom kojim je uređena identifikacija i registracija svinja;

- obezbijedi da sve svinje na gazdinstvu budu identifikovane ušnom markicom u skladu sa posebnim propisom o identifikaciji svinja;

- bez odlaganja, prijavi veterinaru svaku svinju koja pokazuje znake bolesti, svaki pobačaj, svaku uginulu domaću svinju, radi uzorkovanja i dijagnostičkog ispitivanja uzoraka u skladu sa Programom obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja.

Biosigurnosne mjere

I. Mjere na gazdinstvima sa domaćim svinjama - Član 2

Držaoci svinja dužni su da obezbijede i redovno sprovode biosigurnosne i druge mjere na gazdinstvima, i to:

- 1) da domaće svinje potiču isključivo sa registrovanih gazdinstava koja su slobodna od zaraznih bolesti svinja, da su identifikovane ušnom markicom kao i da ih prati propisana dokumentacija (uvjerenje o zdravstvenom stanju, prijava kretanja);
- 2) da se domaće svinje drže na način kojim je u potpunosti onemogućen svakidirektan ili indirektan kontakt domaćih svinja iz jednog objekta sa drugim svinjama smještenim u druge objekte na gazdinstvu, sa njihovom hranom ili prostirkom kao i sa divljim životinjama i drugim životinjama koje ne potiču sa sopstvenog gazdinstva;
- 3) da se novonabavljene svinje drže 14 dana odvojene od drugih svinja na gazdinstvu (karantin);
- 4) objekat u kojem se drže domaće svinje mora biti ograđen, ulaz u objekat/objekte mora biti pod kontrolom, a na ulazu i izlazu iz objekata u kojima se drže svinje i na ulazu i izlazu sa gazdinstva postavljena dezinfekciona barijera;
- 5) redovno čišćenje, pranje i dezinfekcija objekata gdje se drže svinje kao i dezinfekcija vozila koja dolaze na gazdinstvo, odgovarajućim dezinficijensom;
- 6) deratizacija i dezinsekcija;
- 7) koristiti posebnu odjeću i obuću prilikom boravka u objektu u kojem se drže svinje koja se redovno pere i dezinfikuje, ili, u slučaju korišćenja jednokratne zaštitne odjeće i obuće, neškodljivo uklanjanje odmah po izlasku iz objekta;
- 8) obavezno pranje i dezinfekcija ruku;
- 9) kontrola ulaska na gazdinstvo i zabrana ulaska nezaposlenim licima, a lica koje dolaze u kontakt sa domaćim svinjama primenjuju higijenske mjere (pranje i dezinfekcija ruku i otkrivenih površina tela, obuće i odeće);
- 10) nakon izvršenog uzorkovanja od strane veterinar , neškodljivo odlaganje i uklanjanje leševa uginulih svinja pod nadzorom i prema uputstvima veterinar/veterinarskog osoblja, kao i neškodljivo odlaganje i uklanjanje nus proizvoda zaklanih životinja na gazdinstvu za sopstvene potrebe i uklanjanje prostirke i stajnjaka i otpadnih voda nastalih tokom držanja svinja na bezbjedan način;
- 11) vozila kojim se prevoze svinje moraju biti očišćena, oprana i dezinfikovana odmah nakon istovara, odobrenim dezinfekcionim sredstvom u skladu sa uputstvom proizvođača i preporukama veterinar.

Biosigurnosne mjere

I. Mjere na gazdinstvima sa domaćim svinjama - Član 3 i 4

Član 3

Osim mjera iz člana 2 ove naredbe, na gazdinstvima sa pet i više krmača ili 50 ili više prasadi za tov mora da postoji i primjenjuje se plan biosigurnosnih mjera na gazdinstvu, izrađen od strane držaoca odnosno vlasnika gazdinstva, u skladu sa uputstvom i smjernicama organa uprave nadležnog za poslove veterinarstva.

Član 4

Prilikom svakog ulaska u objekat sa svinjama veterinarsko osoblje mora da sprovodi preventivne biosigurnosne mjere za sprečavanje unošenja i širenja bolesti i to: korišćenje zaštitne obuće i odjeće, čišćenje, pranje i dezinfekcija obuće pri izlazu, odnosno poštovanje svih biosigurnosnih mjera.

Biosigurnosne mjere

Ne Ishrana pomijama.

Ne Kontakt sa divljim ili drugim svinjama.

Ne Pristup životinjama za posetioce.

Ne Sveža kabasta hrana ili hrana požnjevena u područjima gde se nalaze inficirane divlje svinje.

Ne Prostirka požnjevena u područjima gde su inficirane divlje svinje.

Ne Zajedničko korišćenje opreme ukoliko nije temeljno očišćena i dezinfikovana.

Da Kupujte vaše životinja iz proverenih izvora.

Da Promena obuće prilikom ulasna u obor (i za vas i za sve posetioce).

Biosigurnosne mjere

Čišćenje i dezinfekcija objekta i opreme

- Gazdinstva/farme, opremu i objekte treba redovno čistiti i dezinfikovati. Organske materije treba očistiti iz objekta za držanje svinja, opreme, vozila itd. prije samog sprovođenja dezinfekcije. Vozila i osoblje treba dezinfikovati prilikom ulaska i izlaska na/sa gazdinstva/farme.
- Oprema koja se ne može lako dezinfikovati treba da je izložena sunčevoj svjetlosti.
- Sredstva za čišćenje i dezinfekciju treba držati na ulazu u objekat, kako bi posjetoci mogli da ih koriste pri ulasku ili izlasku iz objekta.
- Ne pozajmljivati opremu sa drugih gazdinstava!

Dezinfekcija i čišćenje odjeće i obuće

- ▶ Ne dozvoliti ulazak drugim vozilima na gazdinstvo.
- ▶ Posjete moraju biti svedene na minimum i dozvoljene samo nakon čišćenja i dezinfekcije obuće ili promjene odjeće i obuće, posebno u slučaju visoko rizičnih posjetioca, kao što su vlasnici životinja ili veterinari.
- ▶ **Ljudi koji rade sa svinjama treba da izbjegavaju kontakt sa drugim populacijama svinja.**

Postaviti dezbarijere na ulazu i izlazu u objekat gdje se drže svinje

- ▶ sunđereri koji dobro upijaju tečnost, a isto tako svojom elastičnošću omogućavaju dobar kontakt gazne površine obuće i rastvora dezinfekcionog sredstva.
- ▶ Postoji i mogućnost stavljanja plastičnih navlaka preko obuće. **Za posjetioce na raspolaganju moraju biti gumene čizme ili kaljače, koje se mogu navući preko cipela i nose se za vrijeme posjete farmi.**
- ▶ Vršiti evidenciju posjeta.
- ▶ Od dezinfekcionih sredstava koristiti one preporučene od strane veterinarske službe

Sprovesti mjere uklanjanja glodara, ektoparazita i zaštite životinja od krpelja

- Obezbijediti objekat zaštićen od insekata (vektori – muve, komarci), na način da:
 - ❖ su na ulazima i izlazima iz objekta postavljene odgovarajuće fizičke barijere;
 - ❖ su na otvorima objekta (prozori i drugi otvori) postavljene mreže odgovarajuće gustine koje se moraju redovno impregnirati odobrenim insekticidom prema uputstvu proizvođača;
 - ❖ redovno vrši nadzor prisustva insekata unutar i oko objekta;
 - ❖ preduzima mjere kako bi se ograničila ili uklonila mjesta razmnožavanja insekata;
 - ❖ isušivanje stajaće vode, obrada i odlaganje stajnjaka (prostirka, stajsko đubrivo) na način kojim se sprječava dostupnost insektima prenosiocima bolesti;

OBAVEZE VLASNIKA

- Potrebno je svakodnevno praćenje zdravstvenog stanja svinja, a pri svakoj promjeni zdravstvenog stanja/uginuća treba odmah kontaktirati nadležnog veterinara.

Obavezna prijava svake bolesne ili uginule domaće ili divlje svinje nadležnom veterinaru

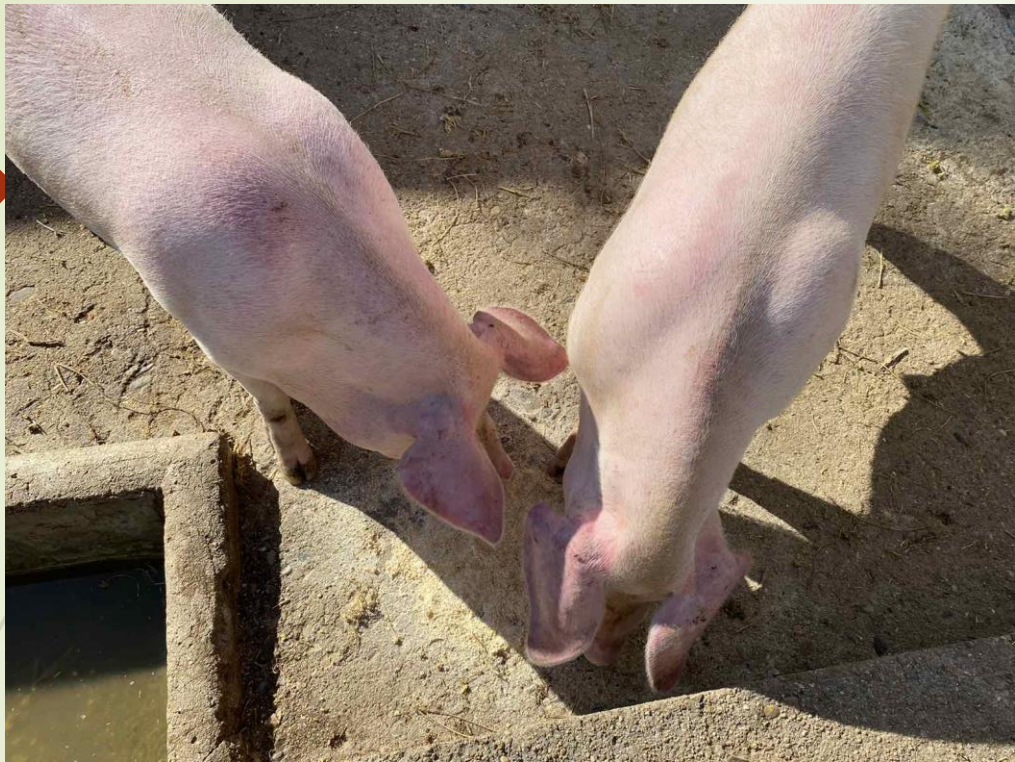
Pasivni nadzor AKS-KOMPENZACIJA USMRĆENIH/UGINULIH SVINJA

Naknada štete pripada vlasniku životinje koja je ubijena ili zaklana, za stvari koje su oštećene, pokvarene ili uništene prilikom sprovođenja mjera određenih za suzbijanje zaraznih bolesti

Pravilno odlaganje stajnjaka kao i u slučaju klanja za sopstvene potrebe, propisno odlaganje nus proizvoda (zakopavanje, spaljivanje).

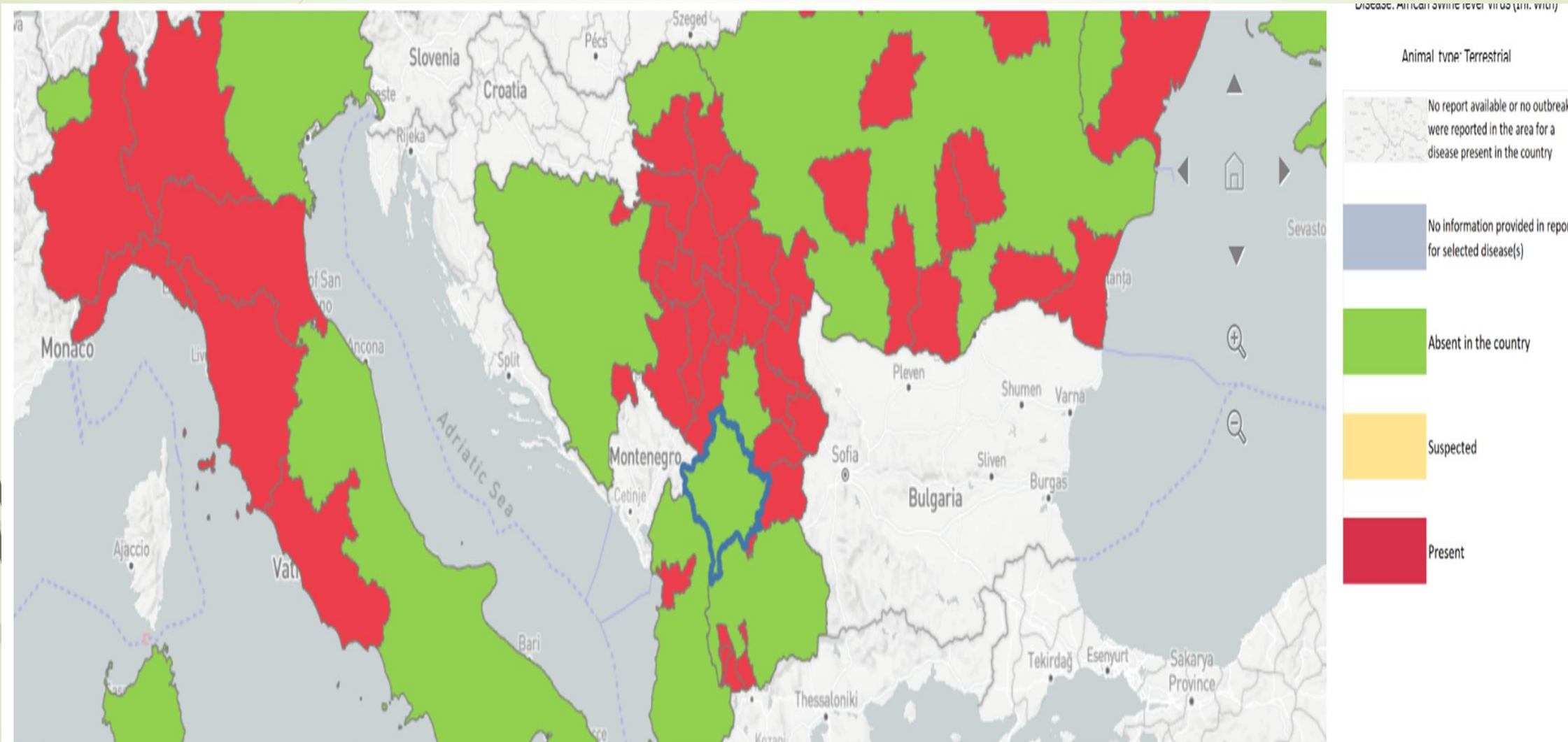

Ljudi ne oboljevaju od virusa afričke kuge.

➔ ALI MESO OBOLJELIH
ŽIVOTINJA NIJE ZA LJUDSKU
UPOTREBU.

AKS U EVROPI

AKS U CRNOJ GORI

- ❖ AKS kod divljih svinja:
 - Prvi slučaj 14. januara 2024. godine, opština Nikšić (dvije uginule divlje svinje)
 - Drugi slučaj – 4. januar 2025. godine, opština Pljevlja lovište „Pljevlja“, lovačka sekcija Bukovica – Tatarovine Ploče, u graničnom području sa Bosnom i Hercegovinom. (uginule divlje svinje)

- AKS nije zabilježena kod domaćih svinja

Mjere Uprave za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove

- ▶ Pravilnik o mjerama za otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje afričke kuge svinja ("Sl.list CG" br.57/17)
- ▶ Naredba o zabrani uvoza i tranzita pošiljki domaćih i divljih svinja, mesa i proizvoda od svinja radi sprečavanja unošenja opasne zarazne bolesti afričke kuge svinja ("Sl.l. CG" br 14/18 od 18.03.2018)
- ▶ Naredba za sprečavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje zarazne bolesti afrička kuga svinja ("Sl.list CG" br. 19/2024)
- ▶ Program obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja u Crnoj Gori - Program nadzora afričke kuge svinja
- ▶ Plan upravljanja kriznim situacijama u slučaju pojave afričke kuge svinja br. 19/2024);br. 19/2024);
- ▶ Kampanja podizanja svijesti

**SVAKO UGINUĆE
ILI PROMJENU
ZDRAVSTVENOG STANJA
PRIJAVITE NADLEŽNOJ
VETERINARSKOJ
AMBULANTI**

**VIRUS NIJE OPASAN PO LJUDE
ALI SU LJUDI PRENOSIOCI**

**VIRUS SE PRENOSI SA
SVINJE NA SVINJU**

**VIRUS SE PRENOSI OPREMOM,
OBUĆOM I ODJEĆOM**

**VIRUS SE MOŽE PRENIJETI
PROIZVODIMA OD MESA SVINJA**

**POŠTUJTE I SPROVODITE PREVENTIVNE
MJERE ZA SPREČAVANJE AFRIČKE KUGE SVINJA!**

**STOP
AFRIČKOJ
KUGI SVINJA**